

Expressz absztrakcionizmus

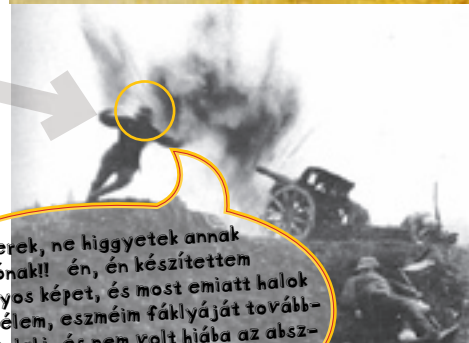
MI AZ
IGAZSÁG?MI AZ
IGAZSÁG?MI AZ
IGAZSÁG?MI AZ
IGAZSÁG?MI AZ
IGAZSÁG?

1.

ELŐSZÖR JÓ VOLNA A PÁRTÁLLÁSOMAT MEGTUDNI. KI LEHETEK? VAJON ŐSZINTE VAGYOK-E EGYÁLTALÁN? MERT AZ ŐSZINTE MŰVÉSZ MŰVE HITELES, ÉS MERT A KÖVETKEZETESEN ŐSZINTE, ÉS KITARTÓAN EGYFAJTA „MINŐ-SÉGET” KÉPVISELŐ MŰVÉSZ ÉLETMŰVE ÉRTÉKES.

NAMOST, HA ÉN KÉSZÍTETTEM EGY KÉPET,

ÉS ÉN ŐSZINTÉN ILYEN KÉPEK ELŐÁLLÍTÁSÁRA SZAKOSODTAM, MERT EZ A HIVATÁSOM, ÖRÖMÖM-BÁNATOM, AKKOR EZ A KÉP ESÉLYES ARRA, HOGY ÉRTÉKES LEGYEN. ELŐSZÖR NEM AZ, DE MIUTÁN A SOKASÁG ELHITTE, HOGY HIVATÁSOSAN, KANONIZÁLHATÓAN, BESOROLHATÓAN KÉSZÜLT ÉPP ILYENRE, AKKOR ELKEZD ÉRTÉKES LENNI. HA PEDIG LÁTHATJÁK, HOGY AKÁR SZÍVESEN BELEHALOK AZ ALKOTÁSBA, HAT TALMASRA NŐNEK ESÉLYEIM. OLY RITKA MANAPSÁG AZ ŐSZINTESÉG, KAPVA KAP A SOKASÁG RAJTAM, MÉG EGY HITELESSÉG-FOSZLÁNYOM IS KINCS LESZ KÖZTÜK.

emberek, ne higgyetek annak az írónak!! én, én készítettem azt a bizonyos képet, és most emiatt halok meg, de remélem, eszméim fáklyáját továbbviszi majd valaki, és nem volt hiába az absztrakt expresszionizmus áldozata!
Aaaaaa!

2.

DE – HOPPÁ! – ÉN EGY MŰKEDVELŐ BETYÁR VAGYOK, AKINEK FRÖCCSÖNTŐÜZEME VAN, VAGY SARKI KIFŐZDÉJE, JÓL ÉL, ÉS SZERET HÜLYESÉGEKET CSINÁLNI, ÉS TRÉFÁBÓL ILYEN FESTMÉNYEKET ÁLLÍT ELŐ. HOGY IS KÉSZÜLT? VÉLETLENÜL. JÓL BE VOLTUNK BASZVA, VISZKIZTÜNK AZ ÉLVIRÁÉKKAL, AZTÁN HAJNALBAN EZT CSINÁLTUK A NAGYSZOBÁBAN, A MÁSIKAT AZ ÉLVIRA BARÁTNŐJE LEHÁNYTA, EZ VISZONT MEGMARADT. MÁSIK HÉTEN SIKLÓERNYŐZNI MEGYEK, MEGINT MÁSKOR KIS CNC-MARÓVAL APRÓ MÁRVÁNYSZARVASOKAT KÉSZÍTEK, MAJD

ILYEN GICCSES SZARVASOS FOTÓKAT, FŐLEG KÖZELIKET, MERT AMIKOR VADÁSZNI VOLTAM A BÉLÁVAL, HÁROM ÓRÁT GUBBASZTOTTUNK A MAGASLESEN, ÉS A SZARVAST AMIKOR MEGLÁTTUK, OLYAN MESSZE VOLT, HOGY AZÉR KÁR VOLT MEGVENNI A VADÁSZCUCCOKAT. MEGINT MÁSKOR AUTÓT TUNINGOLOK, GYORSULÁSI VERSENYRE MEGYEK, SIKOLTANAK A CSAJOK, 200 MÉTERES CSÍKOT HÚZUNK, MEG SZOBROT HEGESZTEK A FARMOMON, HA ÉPP NEM TENISZEZEK A HAVEROKKAL.

MŰVÉSZET? IGEN ŐSZINTE? IGEN. MIKOR KÉRDIK, MIÉRT IS ILYENRE FESTETTE KÉPÉT, VÁLLAT VON, NEM TUDOM, ÍGY ESETT JÓL, NEM MINDEGY?

3.

SZÓVAL, KI VAGYOK ÉN? MEGJEGYZEM, ÉN NEMHOGY EGYIK SEM VAGYOK, DE MOST ŐSZINTE LESZEK, EZT A KÉPET ARSHYLE GORKY, KORAI AMERIKAI ABSZTRAKT EXPRESSZIONISTA FESTŐ KÉSZÍTETTE. ÖRMÉNY VOLT, SZERETTE A TRÉFÁT, IZGALMAS ÉS NAGYEREJŰ KÉPEKET FESTETT. 1948-BAN HALT MEG, ÖNGYILKOS LETT, MIUTÁN AUTÓBALESETBEN ÚGY MEGNYOMORODOTT, HOGY NEM LÁTTA ÉRTELMÉT TOVÁBB ÍGY ÉLNI. FELAKASZTOTTA MAGÁT A GERENDÁRA. HA EGY IDŐBEN ÉLTÜNK VOLNA, BARÁTOK LETTÜNK VOLNA. SZERETEM GORKYT.

4.

NADE, MIT TEGYENEK, AKIK NEM ISMERIK A MŰVÉSZETTÖRTÉNETET? VALLJUK BE, GORKYT NEM-ISMERNI NEM NEHÉZ. AKIK MONDJUK A 2. PONTNÁL ABBAHAGYJÁK AZ OLVASÁST, ÉS NEM TUDJÁK MEG, HOGY HABÁR FURCSA ELVEN KERESI MINDENKI AZ ŐSZINTE MŰVÉSZETET, MÉGIS JÓL TESZI, HOGY KERESI, MÁSKÉPP NEM IS LEHET, ÉS ITT EZ A GORKY, AKI KEDVES, EGZOTIKUS, A MŰVÉSZETÉRT ÉLT-HALT, KÉPEI IZGALMASAK ÉS ÉRTÉKESEK, ÉS NEM BAJ, HOGY EGY ÁLLÍTÓLAGOS MILLIOMOS VÉLETLENÜL PONT ILYEN KÉPET IS KÉSZÍTHETETT VOLNA. NEM ÉRDEKES.

5.

HANEM AKKOR MI ÉRDEKES? FEJLŐDÜNK? HA VAN FEJLŐDÉS A MŰVÉSZETBEN, SZABAD-E, JÓ-E MA ABSZTRAKT EXPRESSZIONISTA MŰVÉSZETET CSINÁLNI?

MERT MOST MÁR TÉNYLEG NEM HAZUDOK, EZT A KÉPET A SZOMSZÉD LAKATOS 16 ÉVES FIA CSINÁLTA A FÉSZER FALÁRA, ÉS MIELŐTT LEMÁZOLTÁK VOLNA, MEGKÉRTEM A PAPÁT, HADD FÉNYKÉPEZZEM LE, TUDOD, GÉZA, GYŰJTÖM AZ ILYEN PACSMAGOKAT, TUDOM, HOGY TE MEG A LEJÁRT SZABVÁNYÚ CSÓKARIMÁKAT GYŰJTÖD, ÚGYHOGY EGY SZÓT SEM SZÓLHATSZ, MINDENKI GYŰJT VALAMIT. VAGY... MOST

Bizony, bizony, a sokaság ki van téve a megtévesztés, kultúrális bestialitás praktikáinak! Hát emberek, tehettek ti arról, hogy nem tudtok mindent? Nade, látjátok, én meg titeket nem ismerlek, hisz 48-ban már rég meghaltam. Hm... furcsa dolgok ezek.

6.

AKKOR VALLJAM BE, HOGY AZ 5. PONTHOZ VALÓ ILLUSZTRÁCIÓ ALLAN KAPROW MŰVE, EGYIK KEDVENCÉMÉ, AKI EGY ÓRIÁSI ABSZTRAKT-EXPRESSZ KARAKTER VOLT, HABÁR TÉNYLEG NEMIGEN LEHETNE MEGKÜLÖNBÖZTETNI A MŰVÉT EGY LAKATOS 16 ÉVES ŐRÜLT FIÁNAK FÉSZERFIRKÁJÁTÓL? NADE ELHINNÉTEK? TŐLEM, AKI NEM HAJLANDÓ ELÁRULNI, HOGY VAJON

1 EGY REKLÁMÜGYNÖKSÉGNÉL DOLGOZIK-E NAPI 12 ÓRÁBAN, ÉS ÉJFÉLKOR HOBBIBÓL NAGYÍVŰ KONCEPCIÓKON TÖRI A FEJÉT – ...VAGY INKÁBB EGY

BEJÁRATOTT KAPCSOLAT RÉVÉN NÉHÁNY OSZTRÁK ÉS BADEN-WÜRTTEMBERGI KISVÁROS KÉPKERESKEDÉSEI, CUKRÁSZDÁI SZÁMÁRA FEST HARMINCASÁVAL TÉLI TÁJKÉPEKET, PIPACSMEZŐT MEG ALFÖLDI TANYÁT? NETÁN MAGÁNYOSAN, EGY LEPUSZTULT KÜLTELKI MŰTEREMHÁZACSKÁBAN FESTI

3 ŐSZINTE KÉPEIT, SZOCIÁLIS MUNKÁSOK ETETIK, ÉS HA A HELYI KÉPVISELŐ NEM LÁTNA BENNE FANTÁZIÁT, MÉG A MŰVHÁZBA SE JUTNÁNAK EL A KÉPEI, PEDIG BIZONY TÖBBET ÉRDEMELNÉNEK – AHOGY A KÉPVISELŐ FELESÉGÉNEK IDŐS BARÁTNÉJA JEGYEZTE MEG A SZÜKKÖRŰ MEGNYITÓN. VAGY... AZ A MILLIOMOS-VERZIÓ AZ IGAZ, CSAK EGY BÉRTOLLNOK LETT MEGBÍZVA MINDEZEK LEÍRÁSÁVAL? ILYEN ÓCSKA POÉNÉRT ENNYI FÁRADOZÁST? 4 UGYAN, MINEK?

EGYÁLTALÁN: SZERETEM ÉN AZ ABSZTRAKT EXPRESSZIONIZMUST? NEM A CINIZMUST INKÁBB? LEHET, HOGY MÁR MINDEN ŐSZINTESÉG-KÁRTYÁMAT KIJÁTSZOTTAM, DE AZÉRT HA NEM HISZITEK IS, ÁLLÍTOM, HOGY MARADT MÉG VALAMI, AMIBEN HISZEK: A MŰVÉSZET. EZ KICSIT PATETIKUSAN HANGZIK, DE HÁT MOST MI LEGYEN?

TUDJÁTOK, EREDETILEG AZ VOLT A TERVEM, HOGY EGY SAJÁT ABSZTRAKT KÉPPEL ILLUSZTRÁLÓM AZT A KIÁLLÍTÁSKONCEPCIÓT, AMINEK AZ EXPRESSZ ABSZTRAKCIONIZMUS-CÍMET ADTAM. FESTENI ÖRÖM, AKI JÓL TUD FESTENI, ÉRZI, MICSODA FELSZABADULÁS LÉTREHOZNI EGY ILYEN KÉPET. MICSODA SZABADSÁG, ÉS MILYEN FELSZABADÍTÓ NÉZNI IS! HA EGYETÉRTÜNK, ITT MEG IS NYUGODHATNÁNK, EGYEDÜL A HITELESSÉGRŐL, AZ ÉRTÉKEKRŐL NEM SIKERÜLT KÖZBEN MEGNYUGTATÓ ÁLLÁSPONTRA JUTNOM. NA DE MAJD MOST:

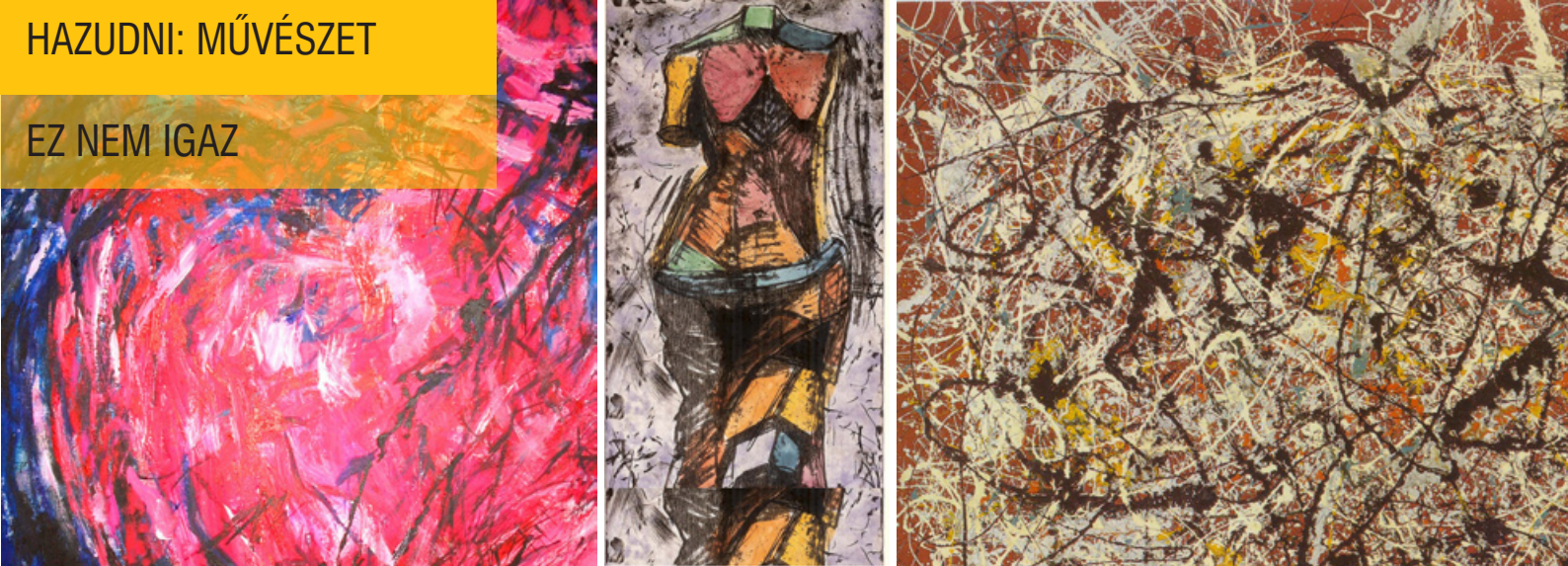
Szóval, adott egy kisebb kiállításra való absztrakt-expressz képanyag, mondjuk nyughatatlan árkádiai tájkép, dombos mezőkkel, csoportosuló ciprusokkal, egy-egy nyughatatlan, lefele vonagló remegő vonallal, vastagon, gesztusosan kezelt festékhalmokkal. Vegyük úgy, hogy – mivel megélhetési művész vagyok, és adott célért bármire képes vagyok – elkészítettem ezeket a bizonyos képeket. Van hozzá néhány magam-gondolta pasztellszínem, ami amolyan ar-

Koncepció?

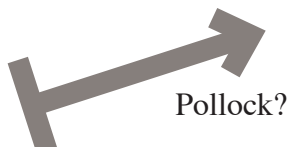
Karel Appel?

Rothko?

culati karaktert ad a kiállításnak, de a képek legtöbb felületét beborító színeket direkt a vörös, indiánsárga, kobaltkék és mohazöld tubusokból nyomtam ki. Úgy a tuti.

Pollock?

*Közben – hogy **hiteles** maradhassak – minden pénzem festékre költöttem, alig aludtam, alig ettem, csak kortárs komolyzenét hallgattam, és pihe-nésnek is csak Prokofjev-et, de végül – zaklatott idegekkel, vérágas szemekkel – ott állok a kész sorozat előtt: a képek minimum 70x100-asok, de van köztük másfélszer kétméteres is, ez fontos, mutatja, hogy NAGYon **komolyan** veszem, amit csinálok. Egy fekete-fehér fotó örökíti meg ezt a pillanatot, a műterem közepén állva, részeg mosolygásban. Fontos, hogy **őszinte** és szerény legyek, de mindazonáltal pontosan dokumentáljam ezt a szerénységet. Úgyhogy egy kialkudott összegért **művészettörténészt** keresek, újságírókapcsolatokra is szükség van, aztán – miután a figurát sikerült hiteles cikkekkkel hitelesen beállítani, és egy megnyitódőpontot is kitűzni – abbahagyom ezt az egész hülye pacsmagolást.*

1 - Szeretem Jackson Pollock művészetét, szerintem senki nem képes utánozni őt, van valami lélegzet-elállító a sok réteg egymáson-vibrálásában.

2 - Pollock nagy festő, de mára kissé meghaladott, inkább a stílusa, a gesztusa az érdekes, mint a művei.

3 - Jackson Pollock egy óriási blöff, szégyen, hogy a 20. sz.ban idáig jutott a művészet és a művészettörténet.

*Elmegyek a **médiaművész** barátaimhoz, be a belvárosba, viszek nekik csokit – a médiaművészek odavannak a csokiért – és egy interaktív, flash-alapú tipóanimációt hozok létre a segítségükkel. Elmondom a módszerem: kitalálok közhelyes figurák közötti közhelyes párbeszédet, és mondatonként leírom őket. Mondjuk, két tévénező, két diszkózó, két körúti gyros-árus, és két üzemi árukiadó párbeszédeit:*

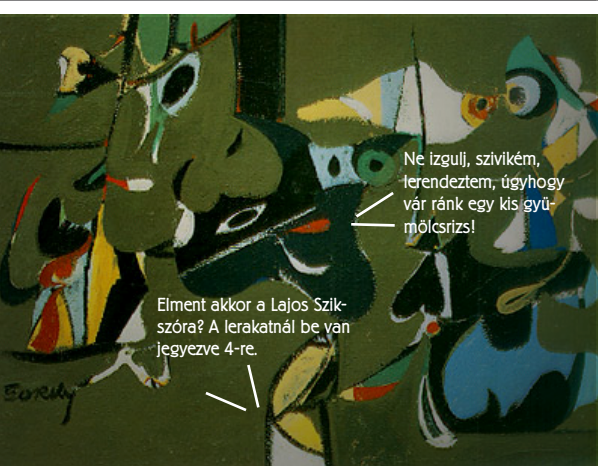
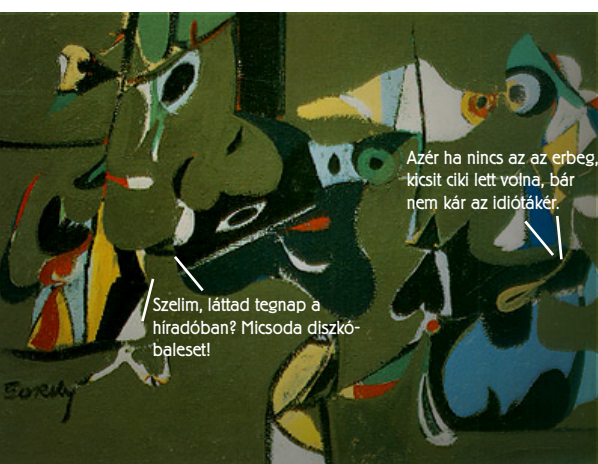
– MÉG MÁSFÉL ÓRA NÉGYIG, MARI, ÉN MEGVESZEK!

– MEGVESZÉS HELYETT INKÁBB AZ ÚTNYILVÁNTARTÁST NÉZEGETHETNÉD, EL VAN ÍRVA...

– JÓ, DE ÍGÉRTÉL EGY HABOS KÁVÉT.

És így tovább. A lényeg a köznyelviség, a nyelvi semmilyenység. Ilyen módon adva van tehát egy 300-400 mondatnyi szöveganyag, csupa banalitásból, nagyobb témakörökből, amik viszont olyan egyszerű tartalmúak, hogy bátran össze-vissza rakosgathatók, csoportosíthatók. A program adott képernyőhelyekre pozicionálva néma rajzfilmekhez hasonlóan párokba szedve játssza le a párbeszédet, úgy, hogy a párbeszédnek bizonyos hasonlóságok alapján egymásba tűnjének. A továbbiakat – a szöveg vizuális megjelenését – illetően később mutatok illusztrációkat. Mert

SKIZOFRÉN LETT A MŰVÉSZET - A MŰVÉSZ ÖNMAGÁT DUPLIKÁLJA.

most mennem kell, szerzek vagy bérek vagy lopok 3-4 projektort, hasonlóképp szert teszek néhány mozgásér-zékelőre is, és beállítom őket a modellált kiállítótérbe, a falon függő képekre vetítendő a tipóanimációkat. A belvárosi médiaművészeknek szépen megköszönöm a munkát, ha nincs más megoldás, kifizetem őket, és mi-hamarabb otthagynom divatos kutyáktól csillogó-villogó otthonukat, divatos kijelentésektől idegesítő barátnőiket, körmönfontan semmilyen, túlon túl átpolitizált gon-dolkodásmódjukat. Megyek pályázni az összes balek alapítványhoz, a részesedésért pályaműíró profikhoz, az NKA-hoz, a multikhoz. Megírom, hogy európai, hogy kisebbségbarát, meg hogy öko-interfész, hogy nem-zetközire fordítható, hogy minimál szoftver, hogy néző szabadsága, saját nyelv, oktatás, szolgálat, közösség, és megint csak, hogy európai. Ha megadták, amit kértem, továbbállok, nem vesztegetem az időmet holmi dema-góg, alakoskodó alapítványokhoz való járkálgatással, lealacsonyító, szervilis kuncsorgással.

Előre hát, most installálóemberek kellenek! Képszál-lítók, projektor-beállítók, mozgásérzékelő-összesze-relők, rendszerstabilitás-ellenőrök! Nekik már biztos, hogy semmit se kell fizetni, elég a csoki, netán egy new york-i kiállítás, egy párizsi utaztatás gondolatának emlegetése. Most viszont ne a szerencsétlen fogdmegek, installátorok lelkével foglalkozzunk, hanem a projekt működésével! Illusztrációnak tehát egykori barát-le-hetőségem, Gorky kínálja fel képét.

Képzeld el a megnyitót, az unalomból és papos frá-zisokból szőtt művészettörténeti szakszöveget, az egy-más előtt parádézó megjelenteket, a bejárati kép mellé függesztett önéletrajzzal és a fotóval, ahol a részeg mosolyú, kimerült művészt ovisokként rajongják körbe friss festményei. Képzeld el az enyhe lenolaj- és vörös-borszagot, a padlászőnyegen puhán kacsázó borostás-selyemsálas alakokat. Elhangzik néhány kulcsmondat is – pl. mai, rohanó, a technikai fejlődés előtt hajbókoló világunkban..., meg hogy „íme, egy őszinte ember, nem

Látvány-illusztráció egy leendő festmény-fény-kollázshoz: az alsó kép az eredeti (ez esetben illusztrációnak egy Gorky-képet választottam), a felső képek a kiállítótér fényviszonyait modelle-zik, néhány képzelt fázist (öö frázist) mutatva be a leendő projektált fény-szöveg-folyamból.

A MŰVÉSZ NEM FESTŐ,
NEM KÖLTŐ ÉS NEM
PROGRAMOZÓ, HANEM

POFÁTLAN – EZ A HELYZET

kell hozzátenni semmit, maguktól élnek, szemünk előtt telnek meg élettel, vibrálnak tájai”. S ekkor – miután az esti adag művészetet, az elkvárhatót ki-ki megkapta, és elhangzott a bűvös „megnyitom”, – a termék közepén a plafonhoz erősített projektorok működésbe lépnek: egyrészt, a bejárati önéletrajz és portré fölé odakerül egy vetített önéletrajz és portré, másrészt a diszkrét fényekkel megvilágított festményeken párbeszédnek jelennek meg. Ha stílusban a képeket absztrakt-expresszeknek mondtuk, ez egy pop-os gesztus (lásd pop art, posztmodern, ilyesmi). Ha úgy tetszik, a másik én beszél az egyik énnek, a festményt egyirányúsítja-megszentségteleníti a szöveg, de az is igaz, hogy csak ártalmatlan fény játszik rajtuk: amolyan rémlátomás. Vajon melyik az igazi? Közben egy másik megnyitóember egy másik, az előzőtől szemléletében gyökeresen eltérő megnyitóbeszédet mond, tele technikai kifejezésekkel, hosszabban kitérve a korstílusokban, mint klisékben való gondolkodás káros voltára. Olyasmi mondat is elhangozhatna, hogy „a festő még örülhet is, hogy van valaki, aki fölemeli, beágyazott kliséiből végre kiszabadítja formalista mondanivalóját.” Ezalatt megtekinthetők a képek, melyeknek nem-konkrét figurái, foltjai mesélik nekünk életük unalmát, száz meg száz buta mondatban. Magát a művészt ekkor már persze aligha lehet látni, de hogy most majd melyik közönség üldözi, szapulja, azt meg nem mondhatom.

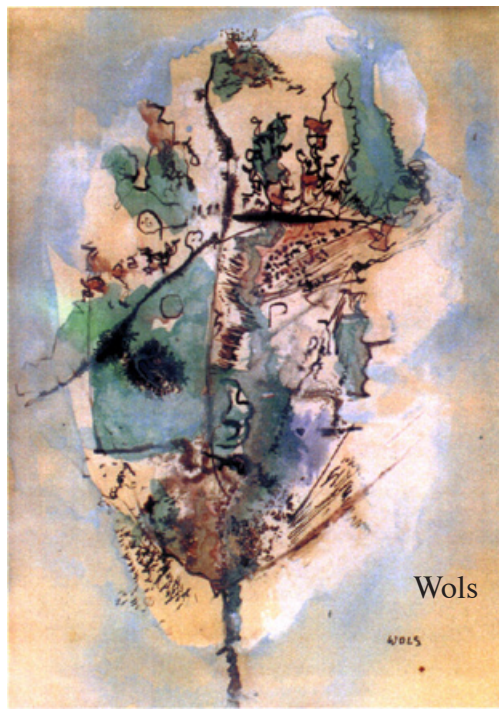
Bp., 06.12.26.

szm

– Megveszés helyett inkább az útnyilvántartást nézegethetné, el van írva...

Szóval, most megyek, és megkettőződöm. Pofátlan intézőre és igaz alkotóra. És felteszem a kérdést. Az a kérdés, ha lehet kérdés, hogy van-e mögötte valami: de akkor derül ki, hogy van, ha már elrontottam. De ha el se rontom?...

Wols

J. Johns

